

Lisabonas līgumu ratificējošais likums atbilst Satversmei

Satversmes tiesa šodien, 7. aprīlī, pasludināja spriedumu lietā Nr. 2008 35 01 „Par likuma „Par Lisabonas līgumu, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 101. pantam”

Satversmes 101. pants cita starpā noteic, ka ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts darbībā.

Lieta tika ierosināta pagājušā gada septembrī pēc vairāku fizisko personu pieteikuma, no kura izriet, ka Lisabonas līgums apdraudot Latvijas Republikas tautas suverenitātes principu (Satversmes 2. pants) un tiesības piedalīties tautas nobalsošanā (Satversmes 68. pants). Lieta tika izskatīta tiesas sēdēs ar lietas dalībnieku piedalīšanos šā gada 3., 4. un 10. martā.

Satversmes tiesa spriedumā norādīja:

- Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka Latvijas Republikas tautas suverenitāti ierobežo Lisabonas līgumā paredzētais izstāšanās procedūras regulējums, taču tas nav suverenitātes ierobežojums, jo izstāšanās procedūru jau šobrīd paredz Latvijai saistošā Vīnes konvencija par starptautisko līgumu tiesībām. Taču Lisabonas līgums paredz plašākas garantijas nekā vispārējās starptautiskās tiesības, proti, valstij ir tiesības izstāties no ES, pat ja tā nav panākusi vienošanos ar citām valstīm par šo jautājumu;
- Pieteikuma iesniedzēji maldīgi uzskata, ka izstāšanās regulējums liedz Latvijai piedalīties izstāšanās nosacījumu izstrādē. Tas paredz tikai to, ka Latvijas pārstāvji nepiedalās sarunās Eiropas Savienības pusē, Latvija saglabā savas tiesības kā pastāvīga līgumslēdzēja puse;
- Minētais regulējums paredz, ka līgumi, ko valsts noslēgusi ar ES, attiecīgai valstij vairs nav saistoši no dienas, kad stājas spēkā izstāšanās līgums, vai, ja tāds nav noslēgts, divus gadus pēc paziņojuma par izstāšanos. Divu gadu termiņš pats par sevi nav ierobežojums, lai Latvija izstātos no ES, jo regulējums neizslēdz, ka vienošanos par izstāšanos var panākt ātrāk. Regulējums ļauj nodrošināt to personu tiesības, kas izmantojušas ES sniegtās iespējas (piemēram, preču un pakalpojumu

brīvu apriti). Lisabonas līgumā paredzētās dalībvalstu tiesības izstāties no ES negroza Satversmes 2. panta saturu;

- Pieteikuma iesniedzēji arī norādīja, ka ES pakāpeniski pārtop par valstisku veidojumu vai federālu valsti un ka līdz ar Lisabonas līguma spēkā stāšanos tikšot izveidota Eiropas tauta. Satversmes tiesa atzīst, ka Lisabonas līgumā nav tādu normu, kas liecinātu par ES vēlmi pārtapt par valsti, un ES dalībvalstu iedzīvotāji nav prasījuši izmantot savas tiesības uz pašnoteikšanos ES ietvaros. Tieši pretēji Līgumā norādīts uz dalībvalstu identitātes un suverenitātes respektēšanu, kas ir vēl vairāk uzsvērts salīdzinājumā ar spēkā esošajiem līgumiem.
- Lisabonas līgumā noteikts, ka tas respektē valstu galvenās konstitucionālās pamatstruktūras, tostarp nodrošinot valsts teritoriālo integritāti, uzturot likumību un kārtību un aizsargājot valsts drošību, kas paliek katras dalībvalsts pārziņā. Ikvienu grozījumu ES pamatlīgumos varēs pieņemt, ja tam piekritīs visas valstis, vai arī veidojot kompromisa vienošanos. Līdz ar to Latvijas tauta nezaudē savas tiesības tieši vai ar leģitimētu pārstāvju starpniecību iebilst tādām izmaiņām ES, kas neatbilst Satversmei vai Latvijas interesēm;
- Atsevišķu kompetenču nodošana ES nav uzskatāma par suverenitātes vājināšanu, bet gan tās izmantošanu, lai sasniegtu ES līgumos noteiktos mērķus, kuri nav pretrunā ar Satversmē nostiprinātām vērtībām un interesēm. Turklāt nav pamata konstatēt, ka Eiropas Savienībai tiktu nodotas jaunas ekskluzīvas kompetences. Līgumā ietvertais kompetenču uzskaitījums padara ES darbību pārskatāmāku, proti, tas nemaina pēc iestāšanās radušos situāciju, bet tikai to vienkāršo, pārkārto un precizē;
- Līdzdalība ES nozīmē, ka Latvijai nav absolūtas tiesības bloķēt ikvienu lēmumu, kas tiek pieņemts ES. Šādas tiesības Latvijai un citām dalībvalstīm nav bijušas jau kopš iestāšanās ES. Lai arī Lisabonas līgums paredz vairākus jautājumus, kuros lēmuma pieņemšana pāries no vienprātības uz kvalificētā vairākuma lēmumu, iespējamās Latvijas tiešās ietekmes mazināšanās ES institūcijās iet roku rokā ar Latvijas tiešās ietekmes uzlabojumiem, piemēram, nacionālo parlamentu lomas pieaugumu un ES pilsoņu tiesībām nākt klajā ar likumdošanas iniciatīvu;

Pieteikuma iesniedzēji norādīja, ka sabiedrība neesot pietiekami informēta par Lisabonas līgumu. Tomēr sabiedrības informēšanas par Līgumu procesu nevar vērtēt kā tautas suverenitātes principa pārkāpumu vai iespējamu ierobežojumu.

Satversmes 68. panta ceturtdaļa noteic: „Ja to pieprasa vismaz puse Saeimas locekļu, būtiskas izmaiņas nosacījumos par Latvijas dalību Eiropas Savienībā izlemjamas tautas nobalsošanā”. Neviena no interpretācijas metodēm neļauj izdarīt secinājumu, ka Satversmes 68. panta ceturtdaļa noteiktu pienākumu Saeimas deputātiem nodot tautas nobalsošanā būtiskas izmaiņas par Latvijas dalības nosacījumiem ES. Tautas nobalsošana nav obligāta un Saeimas locekļiem ir izvēles tiesības nodot vai nenodot kādu ar Eiropas integrāciju saistītu jautājumu tautas nobalsošanai. Privātpersonas nevar prasīt normatīvajos aktos neregulētas, bet sev vēlamas procedūras radīšanu. Tādējādi, nav pārkāpta Satversmes 68. pantā noteiktā kārtība, nav pārkāptas arī pieteikuma iesniedzējiem Satversmes 101. pantā noteiktās tiesības.

Tādējādi Satversmes tiesa norādīja, ka tā nav konstatējusi tādas Lisabonas līguma normas, kas aizskartu Satversmes 2. pantā nostiprināto tautas suverenitātes principu, kā arī nosprieda, ka likums, ar kuru ratificēts Lisabonas līgums, atbilst Satversmes 101. pantam.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams. Tas ir stājies spēkā pasludināšanas brīdī. Spriedums tiks publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” un būs pieejams arī Satversmes tiesas mājas lapā.

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājas lapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Satversmes tiesa
tiesa@satv.tiesa.gov.lv
67210274